

ԵՍ ԼՈՅՍ ՅԱՇԻԱՐՀ ԵԿԻ

ԴՍԱՐԻ ՇՐՋԱՆ Դ. ԹԻԻԻ

1876

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 18 ՇԱՐԱԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՅՐՏՈՐԹԵՐՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԶԳԱՑՄԱՆՑ

(Շարունակարիւն տես թիւ ԺԹ.)

Դ.

Աստուածաբանութեան և Քրիստոնէական Ս. Կրօնի ուսման առաջին դաս-
տիարակը են ծնողք, և տղոց առաջին վարժոցն է օրօրոցն; ուրիշ պէտքի ըս-
կըսին որովհէլ Աստուած և առ. Նա ունեցած պարտականութիւնն են:

Ծնողք պարտաւոր են Քրիստոնէական Կրօնի նախնական պարզ դասերն տղուն աւանդել , երբ նա փոքր է ու հաղիւ իւր դողդողջ լեզուն կիսկատար բառեր կ'արտասանէ , և երբ կաղզուրի մանուկն՝ հարկ է այն ժամանակ ձեռքէն բռնել Եկեղեցի տանիլ՝ աղօթել ու երկրպագել տալ Աստուծոյ Սրբութեան Սեղանոյն առջև , կրթել Քրիստոնէական պարտականութեանց մէջ և սղայ հասակէն տարրադընել ի նմա՝ վստուած հոգւով և ճշմարտութեամբ պաշտելու , և Եկեղեցի յաճախելու եռանդն և հոգեկան բարի զգացումներն , աւելորդ է ասել թէ՝ Քրիստոնէական ուղւոյ այս արժանաւայել սրտիկերն իրենց օրինական ընթացքովն ծնողք ցոյց տալու իրենց վերայ և ի նոյնս յորդորելու են իրենց զաւակունքն :

Առաքինասէր ծնողաց այս դժելիք շաւոյն պիտի ըլլայ Քրիստոնէական Ս. Կրօնի զգացմանց զարդացման և բարեկրթութեան առաջին աղբիւրն , որ ամենէն գերադանց ու ընտրեալոյն է :

Ե.

Վարժապետք կամ դաստիարակք՝ որ իրենց խնամոյ յանձնաւ երկսեռ մանկտոյն երկրորդական ծնողքներն կը կ'համարուին , սոքա ալ ոչինչ նուազ քան զծնողս պարտաւոր են տղայ միայնքն սիրան մշակելու պաշտօնին մէջ՝ Աստուածապաշտութեան և Քրիստոնէականի ուսման դասերն լաւ ու համողիչ փաստերով տալաւորել տղոց մտաց մէջ և սրտերն բռնկցնել Յիսուսի Աւետարանին լուսատու կայծերովն և Աստուած նոցա սրտին մէջ բնական ու օթեռանաժ ըլլալն հաստատել և ուստ յանել թէ՝ Յիսուս իրենց նմանիներն առ ինքն կոչեց , օրհնեց ու սիրեց :

Յաւօք կ'տեսնենք թէ՝ Քրիստոնէական Կրօնի ուսումնն մի շատ վարժարաններու մէջ անուանական են , և մե-

ծագոյն մասի մէջ բնաւ չկայ, մինչդեռ ամեն թաղի եկեղեցիք իրենց դռնէն վարժարանաց բարեկարգութեան և յառաջադիմութեան համար բացած են, չենք դիտեր թէ ինչո՞ւ Թաղական խորհուրդք կամ Հոգարարձուք կ'ընեն մէկ բանի հարիւր դրշ. Կրօնական վաստառուի մի յատկացնել և այդ տուալին ու հարկաւոր ուսումն աշակերտայ աւանդել, որ եկեղեցւոյ նախնական պահանջումներէն մին է, զի ի՞նչ կ'նշանակէ եկեղեցւոյ դռնէն սկսող երրօթին ու չեղածին խոյ վատնել և երբ կարգն Կրօնի ուսման կուգայ, ամսական վճարելու. կարողութիւն չունինք պատանխանել. . . : Ներուի բսեր, ասի Այդ. Կրօնական Պատկառելի ժողովոյ պէնդ տուալին պարտքերէն մին է, որ անտես ըրած և տակաւին նկատողութեան առնած չէ թէ՛ եկեղեցւոյ դռնէն, խեղճին ու աղքատին տան քսան փաթայովն հաւաքեալ գումարներն՝ բոււ բոււ մը և ի՞նչ բանի կը վատնուին :

Կայ անգամ

Ա. Զ. Դ. Ա. Յ. Ի. Ն

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Ա. Զ. Դ. Ա. Յ. Ի. Ն ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ

Այդպիսի Կիրակիօրեայ վարժարանաց համար՝ Կեդրոնական վարչութեան Ուսումնական խորհրդոյ կողմէ հրաւանդ մը պատրաստուած, և նոյն հրահանգը Այդպիսի վարչութեան խառն ժողովոյ Նոյեմբերի 12 ի նիստին մէջ հաստատուելով՝ գործադրութիւնը հրամայուած է :

Այս հրահանգը Կիրակիօրեայ վարժարանաց ուղղութիւնն ու ընթացքը կը սահմանէ, և բառնալով այն անտեղութիւններն՝ որոնք երբեմնակի կը պատահէին այն տե-

ուակ դաստիասութեանց առթիւ, Կիրակնօրեայ վարժա-
րանայ գլխութիւնը կապահովէ, կանոնաւորութեան վե-
րածելով թէ դաստիասութիւններն և թէ հրապարակա-
խօսութիւններն, որոնք ի հարկէ Ազգային լուսաշագիւմու-
թեան ոչ նուազ օգտակար են, երբ իրենց յատկանիշը
ոլահեն և բուն նպատակէն չզարտուին :

Կեդրոնական վարչութեան Ուսումնական խորհուր-
դին՝ այդ տպագիր հրահանգէն յուղարկելով մայրաքաղա-
քիս բոլոր Թաղական խորհրդոց և դաւառական վարչու-
թեանց, հրաւիրած է զանոնք, որ եղն հրահանգն իրեն
կանոն բռնեն Կիրակնօրեայ վարժարանաց մասին, և ուր
որ Կիրակնօրեայ վարժարան բացուած կայ արդէն, հըրա-
հանգին դժած ընթացից մէջ դնեն :

Արդ՝ Ուսումնական խորհուրդն իւր այս անօրէնու-
թիւնն ինչպէս նաև յիշեալ հրահանգին մէջ օրինակը կը
հրատարակէ ի տեղեկութիւն Ազգիս և Ուսումնասէր ազ-
գայնոց :

(Կնիք)

Ուսումնական Խորհրդոյ

11 Գեղտեմբեր 1876

Պատրիարքարան Հայոց

Կ. Պօլիս

Գոհութեամբ կ'ըսենք թէ՛ Ազգ. Կրօնական Պատկա-
ռելի ժողովն իւր վերջին նիստին մէջ՝ Գաղատիոյ Առաջ-
նորդական Տեղապահ որոշած է Գեր. Տ. Եղեիկ Մ. Վ. Ա.
դահլուի : Սոյն ընտրութեան վերայ մեր խնդակցութիւնն
յայտնելով բարեյաջողութիւն կ'մտցնենք մեր հոգեկից
եղբօր իւր այս նոր կոչուած պաշտօնին մէջ սրբազոյն հան-
դիսանալու և իւր հովութեան յանձնեալ ժողովրդոց յա-
ռաջագիւմութիւնն գործնապէս առաջնորդելու :

Սպերի Առաջնորդական Տեղապահ Հոգեւորն Տ. Պօղոս Ծ. Վ. Նախնեան շաւթուս ի մայրաքաղաքս վերագարձաւ տեղւոյն ժողովեան թշուառ և յուսաբեկ կայութեան վերայ Ազգ. Պատկառելի Վարչութեան ուշադրութիւնն հրաւիրելու և դարմանն խնդրելու նպատակաւ :

Կ'լսեմք թէ՛ Թաքթաքեան Հոգեւորս Տ. Պօղոս Սրբազան Պատրիարքի ձեռասուն Հոգեւորն Տ. Պետրոս Ծ. Վ. Ներկարարեան՝ որ Մանեսայի նորաշէն եկեղեցւոյ պարտուց հանգանակութեան համար դէպ ի Ս. Էջմիածին յորա վերհանուր Ս. Հայրապետին դիմած էր, ի Թիֆլիս վերադարձած է :

Վսեմախոյլ Օտեան Գրիգոր Էֆէնտի Բ. Դրան կողմանէ մասնաւոր պաշտօնով Եւրոպա գնաց, գլխաւորապէս ի Փարիզ և ի Լոնտրա, սակայն տակաւին յայտնի չէ պաշտօնին ինչ ըլլալն :

Մեկնած օրն Ն. Վսեմութիւնն Օգոստոսիտա Սուլթանին ներկայանալու և մէկ ժամու չափ առանձինն տեսակցելու պատիւն ունեցած է :

Ատանայի Առաջնորդական Տեղապահ Հօր և տեղւոյն Հայրաւորն Քահանայից միոյն մէջ՝ մեզ անձանօթ պատճառաւ գժտութիւն մի երեւան գալուն՝ բողոք գրեւր հասած են յԱզգ. Պատրիարքարան ընդ դէմ Առաջնորդական Տեղապահին : Կ'յուսամք թէ՛ Ազգ. Պատկառելի Կրթօնական Ժողովն երկոցունց եկեղեցականաց մէջ ծագած գժտութիւնն բառնալու համար խրատական յորդորակներով պատուէր կուտայ միմեանց հետ սիրով վարուիլ և արդէն թշուառացեալ ժողովրդեան մը՝ կրկին թշուառութեանն պատճառ չըլլալ :

ՄԱՏԹԻՈՍ ԷՓ. Մ. ԱՅՂԱՏԵԱՆ

Աղգային Երեսփոխան և խորանեղ ՍԻՄՐԱՏ լրագրոյ խմբագիր Մեծ. Մատթէոս Էֆէնտի Մ. Այվազեան, որ Տրապիզոնի ծանուցեալ խնդրոյն համար նախորդ Մեծ Եղարքոսի օրովն անինաց դանակածուէլէն ի վեր անկողնոյ կ'ժպտայեր և մի քանի օրէ ի վեր ինքզինը բժշկեալ կարծեւով անէն դուրս շրջագայելու ելած էր, երկուշաբթի երեկոյ ժամ 12 ին միջոյներն Ղալաթիա Գուլէ-Գարունէն Բերոյ ելնելու ատեն, հաղիւ շաքարավաճառի մը խանութը հասնելով, դրանը կից քաթուին վերայ կ'նստի և արին դալով բերնէն շնծասարաւ կ'մնայ, ուրկէ կ'փոխադրուի Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցին՝ Ստեփան Էֆէնտի Փափաղեանի և Մամբոյ խմբագիր Այվազեան Գէորգ Էֆէնտիի և այլ մի քանի Աղգայնոց հոգատարութեամբ և աշխատութեամբն, ուր անմիջապէս Տօքթօր Օրլոֆ Էֆէնտին կ'բերուի, որ քննելով կ'հաստատէ Այվազեան Էֆէնտիի մեռած ըլլալն:

Հանդուցելոյն յազարկաւորութեան հանդէան Զորերը:

շաբթի օր կատարեցաւ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցին ամենայն շքով հանդիսապետութեամբ Բարձր Պատրիարք Սրբազան Հօր, բարձրաստիճան Եկեղեցական Հարց, բաղմաթիւ Վարդապետաց և Քահանայից և խումբ բաղմութեան ժողովրդեան և մարմինն ամփոփեցաւ Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ բակը :

Հանդուցելոյն ազգասիրական եռանդն ու աղնիւ ըզգացումներն զինքն սիրելի ըրած էին ամեն կարգի ազգայնոց, մանաւանդ թէ իւր սկզբունքներն յարգող և հաստատաւոր ըլլան, որպէս և այս անցից մէջ ալ կ'համալ ձայնիւր ասել թէ՛ ազգային վերջին նահատակներէն և մարտիրոսներէն մ'ն եղաւ իւր ազգասիրութեամբն ու հայրենասիրութեամբն, և հարկէ Ազգ. պատմութեան մէջ իւր ազգասէր անունն վառաւոր էջ մի գրաւէ և այն միշտ կենդանի մնայ Ազգին և իւր բարեկամաց սրտին մէջ :

Այլատեան էֆ. ի հասակի 48 տմայ վախճանելով կ'իթողու երկու մանչ և երկու աղջիկ զաւակ և մի սգալիկ մայր. արժան և սլարտք է Ազգ. իշխանութեան կամաւոր հանգանակութեան ցանկ մի բանալ և ի յիշատակ Այլատեան էֆէնտիի Ազգասիրութեան իւր զաւակաց և ընտանեաց ներկայն և տղազան տղահովիւ և նոցա վըշտաց ու ցաւոց սրտասուքն սրբել :

Զմիւռնիոյ Արարատեան Արշապուսոյ վերջին թուոյն մէջ ցաւօք սրտի կարդացինք՝ Մեծ. Տօքթօր Զայեան էֆէնտիի երեքտասանամեայ շնորհաշուք օրիորդի ցաւալի մահն, որ սիրելին էր իւր ծնողացն՝ իւր մոռաորական ճրիւքն բարի և պարկեշտ կրթութեամբն :

Հանդիսիս խմբադրութիւնն իւր զգացած ցաւն յայտ

նեղով հանդերձ՝ միտթարութիւն չհայցէ հանդ ուցեցին
վշտակիր ծնողացն ։

ՃԱՄԱՆԱԿԱՅՐԱԿԱՆՔ

ԹՈՒՐԷՒԱ

Հոգեւոր և Սուլթան Մէճիպի օրէի վեր ձեռնարկուած
բարենորոգմանց մի մասն ալ անցեալ չարաթ օրն թնդա-
նօթներու որոտմամբ աշխարհ եկաւ , և թուրքիա աղա-
տութեան և հաւասարութեան քայլ մի ալ առաւ ։

Անձի , պատուի , ընչից ազատութիւնն ու անբռնա-
բարեւոյթիւնն , առ հասարակ Օսմանեան երկրին մէջ բը-
նակող դանազան աղլաց Օսմանցի սնուան ներքե հաւա-
տոր և մի և նոյն իրաւանց տէր ըլլան հոշակուեցաւ ։

Թուրքիոյ Սուլթանադրութեան հրատարակութեան և
հաստատութեան օրն Տաճկոտտանի նոր դարադրութն է ,
որոյ իրական դարձադրութիւնն պիտի բարեկարգէ ու
բարեկարգածեցնէ երկիրն և արդիւնաւորէ բնակչաց վա-
տակրն ու քիչան , խաղաղ ու անդորր վիճակ մի պարզե-
լով նոցա ։

Ստորոգ է թէ՛ հրատարակեալ սահմանադրութիւնն ի-
բր մարդկային մտաց ծնունդ որչափ լաւ կողմերն՝ անշուք
աշխարհ կողմն ունի , և կրնար լաւագոյն քան զայն աղա-
տօրէն խմբադրուիլ , սակայն եթէ ուշի ուշով նկատողու-
թեան առնուելք մեր երկրին բնակչաց , դանազան աղլաց
և ժողովրդոց վարքն , բարքն , բնայթն , մանաւանդ նոյն
խիւ տիրող ալլախ մեծամասնութեան հին աւուրց սովո-
րութիւններն ու հինցած դաշտիւարներն , բաւ է այս խի-
ռաստի իւր թերի կողմերմէն հանդերձ մեծ պատիւ կրերէ
զայն խմբադրող հեռաւուս ու քաղաքակիրթ անձանց ,
մանաւանդ ի նմա պարտնալուած անհաստիւն աղատու-
թեան կրօնց աղատութեան և առանց կրօնական խա-

լութեան ամենքն ալ հաւատար ըլլալու սկզբանցն համար՝
 Թուրքիա ազատութեան ու հաւատարութեան օրէնքն
 հրատարակեց , զայն թնդանօթներու ձայնով հռչակեց ,
 Ժողովուրդն սրտեռանդն արագակաւ զայն սոջոյնեց
 ու սոջադուրեց , ամենայն ոք կարդաց ու լսեց , այժմ խնդրեցն
 կ'մնայ նորա իրական և անաչառ գործողութեանն ,
 և եթէ խնդրոյն մէջ գժուար պարագայ մի կայ , այն ալ
 այսէ թէ՛ գուցէ միշտ ցարդ լուծի ներքեւ չ'խանարհող պա-
 րանոյներու համար ծանր դայ և անընտել ժողովրդեան
 մի մտքերն գժուարութիւն կրեն ուսանելու օրինաց տը-
 րամադրութիւններն , և նորա արհանձն մներն կատարելու
 մասին գժկամակութիւններ երևան դան և զանցառու
 թիւններ տեղի ունենան , մանաւանդ գտնուող մէջ ,
 (կամենաք լսելու նոյն խի մայրաքաղաքիս մէջ ալ) ուր
 դեռ ևս երեկ Խալաթ , Դաֆթեր , Խանգը , Կիւսիկ ևն , բա-
 ռերքն կ'լսէինք մեզի գէմ՝ այսօր մեզի հետ հաւատարե-
 ղող ժողովուրդէն , և սակաւին շատերն այդ յորանջանց
 մէջ կ'դադանջեն :

Այո՛ , կ'հաւատամք և կ'յուսամք թէ պիտի թաղա-
 որէ մեր երկրին և լոյս որ ժողովրդաց մէջ հաւատարու-
 թիւնն , ազատութիւնն և երայրութիւնն , սակայն Ժամանա-
 կի կարօտ է . պէտք է տաշտին հին դուիններն , պէտք է
 լատարացուն միտքերն , պէտք է մշակուին սիրտերն ,
 պէտք է վստայել հնաւանդ նախապաշարտ մներն , պէտք
 է նոր մտքդ դառնալ , ազատութեան փարիկ , լուսոյ յա-
 ուիկ և միասիրտ միակամ ու համամիտ պուսնց խորութեան
 աշխատիլ երկրին փրկութեան և բարոյ քման մեծ գործին
 եթէ այս վնի հաճկաստան փրկուած է :

ՅՈՅԵՐ

Պատերազմէն նոր վերադարձած իբր 800 սօփթա-
 ներ անցեալ Կիւրակէ օր Բարձր Մեծ Նպարքոս Միտհաթ
 փաշայի տպարանքն երթալով ազադակ բարձին թէ « Պի-
 տի ջանսնք մեր Հայրենիքէն քաղ մի անդամ չտալ մեր

թշնամուրն՝ Աստուծոյ ամենակարող զօրութեան և Ս. Մարգարէին աղօթից փառահ : Անկարելի է մեզ ընդունել մեր թշնամուրն առաջարկութիւնը , սրտերս զմ կողմէնք , ալիւն պիտի թափենք » : Բարձր Միտհաթ փաշա իւր ապարանից դաւիթն ելնելով բազում քաղցրութեամբ խօսեցաւ նոցա հետ : Սօթիթաներն յետոյ Կոստերական սպալանս դաւին և միւրեւնյն յայտարարութիւնն ըրին :

ԳԱՆՈՒՆՈՒ ԷՍԱՍԻ ՄԵՄԱԼԻԲԻ ՏԵՎԼԵԹԻ ՕՍՏԱՆԻՅԻ

(Լոյսքն ԺԹ. Ենճը Երևոյսիսիստէն պաղքեյէ)

ՎԻԻԲԵԼԱՅԻ ՏԵՎԼԵԹ

27. Մատոտ — Մէննէտի Սատարէթ վէ մէյէխէթի Իսլամյէ , թարաֆը Բատիչահիտէն Էմնիյէթ պույրուլան զաթլարա իհալէ պույրուլուլու կիսի , սպիր վիւքէլանըն մէմուրիյէթլէրի տախի պա իրատէյի Շահանէ իճրա օլունուր :

28. Մատոտ — Մէճլիսի վիւքէլա Սատրաղամըն ըլլատէթի թահթընտա օլարագ , ագա օլունուլ , տախիլի վէ խաթիճի ումուրու միւհիմմէնին մէրճացի տիր : Միւղաքէրաթընտան միւհթաճը իսթիզան օլանլալըն գարալարը , իրատէյի Սէնիյէ իլէ իճրա օլունուր :

29. Մատոտ — Վիւքէլատան հէր սիլի , տալիլէսինէ ալիտ օլան ումուրտան : իճրապը մէլլուհիյէթի թահթընտա պուլունանլարը , ուսուլինէ թէվֆիզան իճրա , վէ իճրապը մէլլուհիյէթի թահթընտա օլանանլարը Սատրաղամա արդ իտէր : Սատրաղամ տախի օ մագուլէ մէվատտան միւղաքէրէյէ միւհթաճ օլունուհանլարըն միւղթէլալըն իճրա վէ եախօտ թարաֆը հաղրէթի Բատիչահիտէն իսթիզան իտէրէք , վէ միւհթաճը միւղաքէրէ պուլունանլարը , մէճլիսի վիւքէլանըն միւղաքէրէսինէ արդ իլլէյէյէրէք , միւթէալլիք պույրուլաճագ իրատէյի Սէնիյէ մուճիպինճէ , իլլթիզալըն իֆա իլլէր : Պու մէսալիինէ Էնվա վէ տէրէճաթը , հիզամը մախսուս իլէ թալլին օլունաճագ տըր :

30. Մատոտ — Վիւքէլայի տէվլէթ , մէմուրիյէթլէրինէ միւթէալլիք ահվալ վէ իճրապթտան մէսուլ տուր :

31. Մատոտ — Մէպուտան ագալընտան սիլի վէ եախօտ սիլի

գալը հէյնէթի մէպուսանըն տաթիլի տայիրէյի վագիֆէսի օլան
սահալաւն սօրսեր , վիւքէլայի տէլլէթտէն սիւր գաթ հազգըն-
տա , մէսուլիսէթի մուճիւլ շիքեայէթէ պէշտն իթտիլի հարսէ ,
էվլէլա հէյնէթի մէպուսանըն նիզամը տաթիլիգէսի մուճիւլնճէ ,
բլու միւլլու մէվաստըն հէյնէթէ հէվալէսի լազըլ կէլլալ կէլլէ-
թէնէլլնի միւզաքէրէյէ մէէմուր օլան չիւպէտէ թէտպր օլուն-
մալ իւզրէ , շիքեայէթի միւշիւր , հէյնէթի մէպուսանըն ըշիսինէ
վիրիլէնէք թազրիւր , բէյլա թարաֆընտան նիհայէթ իւշ կիւն
գարֆընտա օ չիւպէյէ կէճուտէրիլիւր , վէ պու չիւպէ թարաֆըն-
տան թահրըպթը լազըլմէ իճրա , վէ իշթիքեա օլունտան դաթ
թարաֆընտան իյզահալթը քեաֆիյէ իսթիհալ օլունտուգտա
բօնրա , շիքեաէթիւն շահանը միւզաքէրէ օլունտուգտա տայիւր ,
էքսէրիլէթլէ թէրթիւլ օլունտաճալ գարարնամէ , հէյնէթի մէ-
պուսանտա դրասաթ օլունարալ , վէ լէտէլ իյթիւլա շիքեայէթ
օլունտան դաթ տալլէթլէ , պիդգաթ , վէ եա պիլ վապթա վիթէ-
նէկի իյզահալ իսթիսիս դրընարալ , ազայի մէվճուտէնիս միւ-
լիւսանը էքսէրիլէթի մութլազար իլէ գապուլ օլունուր իտէ ,
մուհաքէմէ թալէպինի միւշիւր մազալաթար մազամը Ատտարէթէ
թազալիւ իլէ , լէտէլ արդ միւթաալլիւլ օլաճալ իրստէյի Սէնլիյէ
լիլէրինէ քէշֆիլէթ տիւմար Յիլիէ հալալէ օլունուր :

32. Մատտէ — Վիւքէլատան իթթիհամ օլունտուգտըն , ուսու-
լու մուհաքէմէլէրի գանուսը մախսուս իլէ թայելին իտիլէնէք
սիւր :

33. Մատտէ — Մէմուրիլէթլէրինտէն խարիճ վէ սըրֆ գաթլէ-
րինէ ալլա հէր նէվի տալատա վիւքէլանըն , տայիւր էֆրասը Պս-
մանիլէտէն ասլա ֆարզը եօլ պուր : Պու միսիլլու խուսուսա-
թըն մուհաքէմէսի ալլա օլունուր մէհաքիսի ումոււլլիյէտէ իճրա
օլունուր :

34. Մատտէ — Տիւլանը Յիլինիս տայիրէյի իթթիհամը թարաֆըն-
տան միւթթէշիւր օլունուրտա գարար վէրիլէն վիւքէլա , թէպրի-
էլի գիսինէթ իսիննէյէ գատար վէքեայէթտէն սազըրթ օլուն :

35. Մատտէ — Վիւքէլա իլէ հէյնէթի մէպուսանը արապընտա
իսթիլաֆ օլունտան մատտէլէրտէն պիրինին գապուլլինտէ վիւքէ-
լա թարաֆընտան իսրար օլունուգտա , մէպուսանը ճանիպինտէն
էքսէրիլէթի արա իլէ վէ թաֆսիլէն էսպապը մուճիւլէ պէշան
կէ , գաթիլէն վէ միւքէրէրէն բէսա իտիլաիլի հարսէ , վիւքէ-

լանըն թէպտիլի վէ եախօտ միւճէտաւէն միւտոթի զանուխ-
յէսինտէ ինթիխապ օլունմադ իւղրէ, հէյնէթի մէպուսանըն ֆէս-
խի, միւնհասըրէն եէտի իղթխտարը հաղրէթի Բատիւանիտ տիր

36. Մատտէ — Մէճլիսի ումումի միւնապա օլմատըղը զէման-
լարտա տէվլէթի պիր մուխաթարատան վէ եախօտ էմնիյէթի ու-
մումիյէյի խալէլտէն վիպահէ իչին պիր զարուրէթի միւպէրրէմէ
զուհուր իթտիկի, վէ պու պուպտէ վազինէ լիւզում կիօրիւնէ-
ճէք զանուսուն միւզաքէրէսի իչին, մէճլիսին ճէլպ վէ ճէմինէ
վազթ միւսայխտ օլմատըղը հալտէ, Գանունը Կասսի անքնամը-
նա մուզայիր օլմամադ իւղրէ, հէյնէթի վիւքէլա թարաֆընտան
վէրիլէն զարարլար հէյնէթի մէպուսանըն իճթիմայի լւէ վէրիլէ-
ճէք զարարա զատար, պա իրատէյի Աէնիյէ մուվազգաթն,
զանուն հիւքմ վէ գուվլէթինտէ տիր:

37. Մատտէ — Վիւքէլատան հէր պիրի հէր հէ զէման միւրտտ
խտէր խէ, հէյնէթլէրին իքիսինտէ տալիս պուլունմադ վէ եա-
խօտ մայէթինտէքի ըուէսսայի մէմուրինտէն պիրինի թարաֆըն-
տան վէքնալէթէն պուլունտուրմադ, վէ իրատը նութգտա ա-
զաեա թադաթի իթմէք հազգընը հայիզ տիր:

38. Մատտէ — Իսթիզանը մատտէ իչին վիւքէլատան պիրինին
հուզուրունա մէճլիսի մէպուսանտա էքսէրիյէթլէ զարար վիր-
լէրէք, տալթի օլունտուրտա, եա պիզլաթ պուլունտարադ, վէ
եախօտ մայէթինտէքի ըուէսսայի մէմուրինտէն պիրինի կէօնտէ-
րէրէք, իրատ օլունտադ սիւալլէրէ ճէվապ վիրէճէք, վէ եա-
խօտ իւզում կիօրիւր խէ, մէսուլիէթինի իւզլէրինէ ալարադ,
ճէվապընը թէէսիր իթմէք սէլահիյէթինի հայիզ օլունտադ տիր:

ՄԷԼԵՄՈՒՐԻՅՆ

39. Մատտէ — Պիլճիւմլէ մէհուրին, նիզամէն թայէին օլունա-
ճադ շէրայիթ իւղրէ էնլ վէ միւսթահադդ օլուդլարը մէմուրի-
յէթլէրէ ինթիխապ օլունտադ տիր, վէ պու վէճն իլէ ինթիխապ
օլունտան մէմուրլար զանունէն մուճիպի ալը հարէքէթի թէհադ-
գուդ իթմէտիքճէ, վէ եա քէնալիսի իսթիֆա իյլէմէտիքճէ, վէ
եախօտ տէվլէթճէ պիր սէպէպի զարուրի կէօրիւլմէտիքճէ, ալ
վէ թէպտիլ օլունտադ. վէ հիւսնի հարէքէթ վէ իսթիլամէթ
առնապընտան օլանլար, վէ տէվլէթճէ պիր սէպէպի զարուրիկէ
մէպնի ինֆիսալ խտէյէր, նիզամը մախսուսընտա թայէին օլու-

նաճաղը վեճի իրէ , թարագործեալն , վէ թէգտիւտ վէ մազու-
լիցէթ մաաշտորնիս նոյնի օրաճաղար տրր :

40. Մատտէ — Հէր մէմուրին վէգայիֆի , նիդամը մախուու
իլէ թայեին օլուն աճաղնաան , հէր մէմուր քէնտի վալիֆէսի
տայիրէսինտէ մէսուլ տուր :

41. Մատտէ — Մէմուրուն ամիրինէ հիւրնէթ վէ ռիպէթի լա-
դըմէտէն խտէ տէ , իթասթը դանուուն թայեին լյլէտիլի տա-
րէիէ մախուու տուր : Խիլաֆը դանուն օլան ումուրտա , ամիրէ
իթասթ , մէսուրիյէթտէն գուրթուլիտա մէտար օլաճաղ :

ՄԷՃԻԻՍԻ ՈՒՄՈՒՄԻ

42. Մատտէ — Մէճլիսի Ումուրի , հէյեթթի տեան , վէ հէյեթթի
մէսուրուն նախաղըլա պաշղա պաշղա իքի հէյեթթի միւհթէվի
տիր :

43. Մատտէ — Մէճլիսի Ումուրին իքի հէյեթթի , պէհէր սէ-
նէ Թըշթինի սանի իպթիտասընտա թէճէմիւ խտէր , վէ պա իրա-
տէյի Սէնիյէ տըլըր , վէ Մարթ իպթիտասընտա հինէ պա իրա-
տէյի Սէնիյէ դաքամըր : Պու հէյեթթիւրտէն պիրի տիկէրինն
միւհթէվի պուլունմաղըր գէլաճաղ , միւնաղըտ օլաճաղ :

44. Մատտէ — Զաթը հադրէթի Բասիշահի , տէվէթճէ կէօրիւ-
նէճէք լիւղուլ իւղէրինէ , մէճլիսի Ումուրի վադթինտէն էվիլէ
սասիի տըսր , վէ միւտաթթի մուսայէնէյի ինթլաճաղնտէ թէնպիղ
վէ եա թէմաիա խտէր :

45. Մատտէ — Մէճլիսի Ումուրին հէվի քիւշատընտա Զաթը
հադրէթի Բասիշահի , վէ հախու թարագլարընտան պիլ վէքիա-
լէ Մատրաղամ հադըր օլտուղու , վէ վիւքէլայի տէվէթլէ իքի
հէյեթթին ազաի մէվնուտէսի պիրիքաէ պուլունտուղարը հալ-
տէ , բէսի քիւշատ ինքա օլունուլ , սէնէլի ճարիյէ դարիընտա ,
տէվիլին ահպալը սախիլիյիէ , վէ միւնաճէպաթը խարիթիյէսինէ ,
վէ սէնէյի աթիյէտէ իթթիտաղընա լիւղուլ կէօրիւնէճէք թէտա-
պիր ու թէշէպալիւսաթա տայիր , պիր նութգը հիւմաիուն գը-
րասթ օլունուր :

46. Մատտէ — Մէճլիսի Ումուրի աղալըղընա իթթիլտալ վէ եա
նաալ օլունան գէվաթ : մէճլիսին հէվի քիւշատընտա Մատրա-
ղամ հադըրընտա , վէ օ կիւն հալըր պուլունմաան օլուր ի-
տէ , մէնուլ օլտուղու հէյեթթի միւհթէվի օլտուղու հալտէ :
լէյիսլէրի հադըրընտա , Զաթը հադրէթի Բասիշահիէ , վէ վա-

խանութն առաքալաթ , վէ Գանունը Եսասի աքեաղնա , վէ իւն
տէսինէ թէ վաթի օլունան վանդիֆէյէ բիպէթլէ , խիլաֆընտան միւ
ճանէպէթ իյլէյնէնէ կինէ թահլիֆ օլունուրպար (եւմին խտրլէր) :

47. Մատտէ — Մէճլիսի Ումումի աղասը բէյ վէ միւթալաա պէ
եւնընտա միւթաթ (սէրպէսթ) օլալալ , պունըրտան հիչ պիրի
պիր կէճնա վատ վէ թէհտիտ վէ թալիմաթ գայոը ալթընտա
պունունամազ : վէ կէրէք վէրալյի բէյլէրտէն , վէ կէրէք մէճլի
սին միւզաքէրաթը էսնապընտա պէյսն իթիմկի միւթալաալաա
տան մօլանը , պիր վէճ իլէ իթթիհամ օլունամազ : Մէկէր քի
մէճլիսին նիզամնամէյի տախիլյէսի խիլաֆընտա հարժէթ իթմիչ
օլա Պու թաղաիրճէ նիզամնամէյի մէզքիւր հիւքմիւնէ մուամլէ
կէօրիւր :

48. Մատտէ — Մէճլիսի Ումումի աղասընտան պիրինին խիւա
նէթ , վէ Գանունը Եսասիյի հաղն ու իլզայէ թատատի , վէ իւ
թիքեալ թէօհմէթլէրինտէն պիրի իլէ միւթթէհիմ օլունուրտա
մէհաուլ օլունուր հէյիէթ աղայի մէվնուտէսինին սիւլիւսան էք
սէրիլէթի միւթլաղաաղլա , գարար վէրիլիւր : Վէ եաիծա գա
նունէն հաղս վէ նէֆիի մուճիսլ պիր ճէղա իլէ մահքիւմ օլուր
իտէ , աղալըք սըֆաթր գայիլ օլուր : Վէ պու աֆալըն մուհա
քէմէսիլլէ , միւճաղաթը , ալիտ օլունուր մահքէմէ թալաֆըն
տան բուլլէթ վէ հիւքմ օլունուր :

49. Մատտէ — Մէճլիսի Ումումի աղասընտան հէր պիրի , բէյի
նի պլզղաթ իթա խտեր , վէ հէր պիրինին , միւզաքէրէտէ պու
լունան պիր մատտէնին բէտա վէ գապուլինէ տայիր բէյ վիրմէք
տէն ինթինապէ , հազըք վար տըր :

50. Մատտէ — Պիր քիմէ գիքը օլունան իքի հէյիէթին իքիս
նէ պիրտէն աղա օլամազ :

51. Մատտէ — Մէճլիսի Ումումի հէյիէթլէրինին իքիսնաթ տա
լի , միւրէթթէս օլուն աղանըն նըսֆընտան պիր զիւտտէ հաղըր
պունունամաղգճա , միւզաքէրէյէ միւզապտէրէթ օլունամազ . վէ
քեաֆֆէյլ միւզաքէրաթ , սիւլիւսան էքսէրէյէթլլլլէ , մէշրութ
օլմանտա խուսուսաթտա հաղըր պունունան աղանըն էքսէրէյէթի
միւթլաղաաղլա գարաբիլի օլուր : Վէ թէսալլի սրա վուգուլն
տէ , բէյիսին բէլի իքի տատ խտիլի :

52. Մատտէ — Պիր քիմէ շախաղնա միւթապլլէր տալապըն

տան տօշակեր , մէջիսի Ուսումնական իւր հէյնէթիւտէն պիրինէ արդուհալ վէրտիլի հալտէ , էկէր էվլէլա սպիտ օլտուղու մէմու լինի տէվլէթէ , վէ եախօտ օ մէմուրլարըն թապի ալուլունտուղ լարը մէրճաա միւրաճաաթ իթմէտի ի թէպէյլիւն իտէր իսէ , արուղուհալ բէստ օլունուր :

33. Մատտէ — Միւճէտտէտէն դանօն թանդիմի , վէ եա գաւանիյնի մէվճուտէտէն պիրինին թապիլի թէքլիֆի , հէյնէթի վիւքէլաեէ ալիտ օլտուղու կիսի , հէյնէթի աեան վէ հէյնէթի մէպուսանըն տալի քէնտի վաղիֆէյի մուպէէնէլէրի տալիբէսինտէ սուլունան մէվատա իչլին գանօն թանդիմինի , վէ եախօտ գաւանիլի մէվճուտէտէն պիրինին թապիլինի իաթիտաեէ սէլահիւյէթլէրի օլտուղա , էվլէլճէ մաղամը Մատարէթ վաորթաորըլա , թաւաֆը Շահմէտէտէն իաթիլան օլունաւադ , իրաաէյի Սէնիյէ միւթաալլիդ պույրուլուր իտէ , ալիտ օլտուղու տալիբէյէրտէն վէրլէճէք լյալհաաթ ու թաֆիլաթ իւղէրինէ , լյալհաալարընըն թանդիմի , Շուրալի տէվլէթէ հէվալէ օլունուր :

34. Մատտէ — Շուրալի տէվլէթալ պիւ միւղաքէրէ թանդիմ օլունաճադ գաւանին լյալհաալարը , հէյնէթի մէպուսանտէ , պաա տէհու հէյնէթի աեանտէ թէաղըլ վէ գապուլ օլունտուղտան սօնրա , իճրալի աճրհամընա իրաաէյի Սէնիյէյի հաղրէթի Բաաիւշահի միւթաալլիդ պույրուլուր իսէ , տէսթուտ իւլ աալ օլուր : Վէ էլ պու հէյնէթիլինի պիրինաէ գաթիէն բէստ օլունան գաւանօն լյալհաալ , օ սէնիլին միւստէթի իճթիմալլէսինտէ իմէքրալ մէվլի միւղաքէրէյէ 'գօնուլամալ :

35. Մատտէ — Պիր գանօն լյալհաալ , էվլէլա հէյնէթի մէպուսանտէ , պաա տէհու հէյնէթի աեանտէ պէնտ պէնտ օգունուպ , վէ հէր պիր պէնտինէ բէյ վէրլիպ , էքսէրլիյէթի արա իլէ գաւարալ վէրլիմէտիքճէ , վէ պաաէլ դարալ հէյնէթի մէճուաալ իչլին տալիս պէ թէքրալ էքսէրլիյէթլէ գարալ հաալ օլմաորդճա , գապուլ օլունուլ օլնալ :

36. Մատտէ — Պու հէյնէթլէր վիւքէլատէն , վէ կէօնտէբէճէկի վէրլիլէրտէն , վէ եա քէնտի աղալարընտան օլմահան , վէ եախօտ բէալին տալթ օլունուլ մէմուրլնտէն պուլունմահան , հիլ քիմնէյի կէրէք էտալէթէն , վէ կէրէք պիր ճէօմաաթ թապուֆլընտան վէքիտալէթէն պիր մատտէ իֆաաէսի իչլին կէրմիլ օլտու

քու հաշտէ : սուրս դապուշ լաւեմէդ , մէ խֆատէլէրինի խֆինա
կըկէմէդ :

37. Մատտէ — Հէյեէթէրին միւզաքէրաթը , լիսանը Թիւրքի
խորէ հէրէեան խաէր : Աէ միւզաքէրէ օրուաճադ լայիհնդարն
սուրէթէրի թապ լիէ , եւ վի միւզաքէրէսէն էվիէլ ադանէ
թէվի օրուաւը :

38. Մատտէ — Հէյեէթէրաէ մէրիէհէք բէյէր եա թայիսին է-
սաֆի , մէ եախօս իշարաթը մախաուսէ , մէ եախօս բէյի խէֆի
լիէ օրուա : Բէյի խէֆի ուսուլունաւն իճրաւը , աղայի մէվճուաէ-
նին էքսէրլիէթի արաղըզա գարաթ մէրիէհէէ միսթէվադըֆ
արը :

39. Մատտէ — Հէր հէյեէթին ինդիպաթը սախիլիէնինի , միւ-
թէհարէն քէսաթ բէյիս իճրա խաէր :

Տեվաթի

ՊԵՐԳԵՐԵԱՆ

ԴԱՍԱՐԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Հայ նորուս մանկաւոյն հասարակ ընթերցանութեան
առաջին դասարանքն ըլլալու պատշաճագոյն յարմարու-
թեամբ և զբօսեցուցիչ եղանակաւ պատրաստուած է
օրին ֆերահանն փորագրիչ Նշան էֆի . Պէրպէրեանի կող-
մանէ և տպուած է ընտիր թղթոյ վերայ , 130 պատ-
կերօք զարդարեալ յլայելուչ և զբաւիչ յօրինուածովք :

Կճախուի Զարդարեան գործարանին մէջ Սուլթան
Համամ թիւ 14 և բոլոր Հայ գրավաճառաց քով Գին 1
շրուշ , Դարոցաց համար առ 10 զեղջ :

ՏԵՐ—ԽՐԱԳԻՐ

ՀՄԱՅՆԱԿ Ծ: Վ. ԴԻՍԱՔՍԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲՏԳԱՐԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆՅՅ

Եկնի գարու Գամալ փողոյ քիւ 200